Lausunto
6.11.2024
498/03.01.01/2024

Sami Niemi

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

HE 149/2024 vp

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Kuntaliitto kiittää hallintovaliokuntaa mahdillisuudesta lausua ja tulla kuulluksi vireillä olevasta hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi. Koska esitetty lainmuutos koskee ensisijaisesti hyvinvointialueiden toimintaa ja sillä on vain välillisiä vaikutuksia kuntien toimintaan, Kuntaliitto antaa ainoastaan kirjallisen lausunnon asiasta eikä osallistu tarjottuun kuulemismahdollisuuteen.

Hallituksen esitys koskee ensisijaisesti hyvinvointialueiden päivystykseen liittyviä järjestelyitä. Kuntaliitto pitää tärkeänä sitä, että valmistelussa huomioidaan eri puolilla maata asukkaiden tasavertaiset mahdollisuudet saada eri tasoisia sosiaali- ja terveyspalveluita ja ne ovat kohtuullisen etäisyyden päässä saavutettavissa. Saman aikaisesti Kuntaliitto tiedostaa asiaan liittyvät haasteet osaavan työvoiman saatavuudessa ja laadukkaiden palveluiden varmistamisessa.

Kuntien kannalta esitetty muutos kohdentuu kahteen teemaan. Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus sekä esitetyn muutoksen vaikutukset kuntien ja alueiden elinvoimaan. Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus ovat kuntien näkökulmasta uudistuksen kannalta keskeisiä tekijöitä. Haja-asutusalueilla tämä liittyy myös liikenteelliseen saavutettavuuteen ja esimerkiksi joukkoliikenteen asettamiin rajoitteisiin. Lisäksi digitaalisten palveluiden saavutettavuus ja siihen liittyvät ongelmat, esimerkiksi toimimattomien tietoliikenneyhteyksien tai digi-osaamisen osalta. Saman aikaisesti keskittämiseen liittyy sosiaali- ja terveyspalveluiden laatu ja osaavan työvoiman riittävyys, mikä on keskeinen edellytys laadukkaaseen palvelutuotantoon.

Kuntien ja alueiden kannalta palveluiden saatavuus ja tarjonta ovat myös elinvoima- ja pito-/vetovoimatekijä. Riittävillä ja hyvin savutettavilla palveluilla on vaikutusta niin asukkaiden kuin yritysten kannalta pito- ja vetovoimatekijöinä, mutta myös sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköiden henkilöstön valintoihin esimerkiksi asumisen suhteen. Esityksessä onkin avattu hyvin vaikutuksia kuntien ja alueiden elinvoimaan ja näitä Kuntaliitto edellyttää myös huomioitavan päätöksenteossa.

CC BY

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

Kuntaliitto kiinnittää riittävien palveluiden saamisen tärkeyden osana TE24-uudistusta, jonka mukaisesti työllisyyspalvelut siirtyvät kuntien vastuulle vuoden 2024 alusta lukien. Tässä työssä myös hyvinvointialueiden tuottamisilla palveluilla on keskeinen rooli. Saumattomien, vaikuttavien ja asiakaslähtöisten palvelukokonaisuuksien rakentaminen vaatii kuntien ja hyvinvointialueiden toimivia yhteistyörakenteita ja -malleja. Asukkaiden ja asiakkaiden tarpeet ylittävät usein organisaatiorajat. Työllisyyden hoidon osalta on tärkeää määritellä kuntien ja hyvinvointialueiden vastuut ja roolit työllisyyden yhdyspinnoilla. Toimivat palveluprosessit mahdollistavat sen, että asukas/asiakas saa tarvitsemiaan palveluja oikea-aikaisesti. Pitkittyvä työttömyys kasaa yksilölle erilaisia hyvinvoinnin vajeita ja samalla myös sosiaali- ja terveydenhuollon korjaavien palvelujen tarve kasvaa. Toimiva yhteistyö säästää sekä kuntien että hyvinvointialueiden resursseja ja lisää toiminnan vaikuttavuutta.

Kuntaliitto kiinnittää samassa yhteydessä huomiota siihen, että sekä terveydenhuoltolaissa että sosiaalihuoltolaissa on edelleen myös kuntia koskevia pykäliä, vaikka sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisvastuu on täysin hyvinvointialueiden vastuulla. Kunnilla on jo sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 6 §:n nojalla velvoite hoitaa laaja-alaista terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä itsenäisesti että yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa. Näin ollen esimerkiksi sosiaalihuoltolain (1301/2014) 7-9 §:en ja terveydenhuoltolain (1326/2010) 20 §:n mukaiset vastuut ovat jo sisältyneinä kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskeviin tehtäviin. Kuntien tehtävien määrittely sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevassa lainsäädännössä on järjestämisvastuun siirron jälkeisessä kuntien näkökulmasta epätarkoituksenmukaista. Näiltä osin Kuntaliitto toivoo jatkovalmistelua hallitusohjelman mukaisesti normien selkiyttämiseen liittyen.

SUOMEN KUNTALIITTO

Hanna Tainio
varatoimitusjohtaja

Sami NIemi
erityisasiantuntija

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi